

PADALYVIS (GERUNDIUM)

Pādalyvis (gerundium) je nesklonný participiální tvar, který je schopen pouze proměny gramatického času. Gerundium vyjadřuje „vedlejší“ činnost větného podmětu, avšak každý čas ji vyjadřuje jiným způsobem, proto příklady používání gerundia budeme probírat u každého času zvlášť.

Musíme si dobře uvědomit základní protiklad gerundia (pādalyvis) a semiparticipia či přechodníku (pūsalyvis). Oba tvary vyjadřují vedlejší činnost, avšak:

přechodník předpokládá JEDEN subjekt a jeho DVĚ souběžné činnosti („hlavní“ slovesnou a „vedlejší“ semiparticipiální),

zatím co

gerundium předpokládá

a) DVA subjekty a DVĚ činnosti („hlavní“ slovesnou a „vedlejší“ gerundivní) anebo

b) DVĚ činnosti bez explicitního subjektu.

Příklady uvádím u jednotlivých časů gerundia.

***

Esamojo laiko padalyvis [gerundium přítomného času]:

Neosoba (3. osoba) přítomného času + sufix -nt + žádná koncovka

eina → eina + -nt → einant

rašo → rašo + -nt → rašant

myli → myli + -nt → mylint

U o-kmenových sloves -o přechází v -a.

Gerundium přítomného času vyjadřuje „vedlejší“ činnost: můžeme ji chápat jako pozadí činností hlavní, přičemž obě vyjadřované činnosti („hlavní“ a „vedlejší“) probíhají paralelně. Podmět, jenž se pojí s gerundiem, stojí v **dativu**.

Příklady používání:

a)

Artėjant vasarai, ilgėja dienos. Ilgėjant dienoms, artėja vasara.

Artėjant rudeniui, ilgėja vakarai. Ilgėjant vakarams, artėja ruduo.

b)

Vairuojant negalima kalbėti mobiliuaju telefonu.

Maudantis žiemą šalta.

Studijuojant reikia daug skaityti.

Pro snadnější zapamatování můžeme si také říci, že tvar gerundia přítomného času je stejný jako tvar femininního participia přítomného času bez koncovky (podmínkou ovšem je, že umíme odvozovat dotyčné participium):

einanti	→ enant-i	→ einant
rašanti	→ rašant-i	→ rašant
mylinti	→ mylint-i	→ mylint

Gerundium přítomného času může mít také reflexivní tvary, přičemž pozice reflexivní částice zůstává zachována jako u výchozího slovesa:

džiaugiasi → *džiaugiantis*; nesidžiaugia → *nesidžiaugiant*

keliiasi → *keliantis*; atsikelia → *atsikeliant*

Būtojo kartinio laiko padalyvis [gerundium minulého času]:

kmen neosoby (3. osoby) minulého času + sufix -(i)us + žádná koncovka

ėj-o → éj- + -us → éjus
raš-ė → raš- + -ius → rašius
mylėj-o → mylėj- + -us → mylėjus

Od většiny sloves se tento gerundivní tvar odvozuje za pomoci sufixu *-us*. Palatalizace (*-ius*) se projeví pouze u těch sloves, která mají neosobu (3. osobu) minulého času na *-ė* a infinitiv na *-yti*, např.:

rašė, rašyti → *rašius*   *matė, matyti* → *mačius*   *sakė, sakyti* → *sakius*. Pokud aspoň jedna s těchto podmínek není splněna, bude v gerundiu použit sufix *-us*:
gėrė, gerti → *gėrus*   *nešė, nešti* → *nešus*   *sėdėjo, sėdėti* → *sėdėjus*

Gerundium minulého času vyjadřuje „vedlejší“ činnost, přičemž gerundiem vyjádřena činnost probíhá dřív než činnost „hlavní“, vyjádřena slovesem. Podmět, jenž se pojí s gerundiem, stojí v **dativu**.

Příklady používání:

a)

Atėjus vasarai, pailgėjo dienos. Pailgėjus dienoms, atėjo vasara.

Atėjus rudeniui, pailgės vakarai. Pailgėjus vakarams, ateina ruduo.

b)

Pavairavus automobilį, reikia pailsėti.

Išsimaudžius būtina nusišluostyti.

Išstudijavus šią problemą, galima parašyti straipsnį.

Vzhledem k tomu, že konstrukce s gerundiem minulého času vyjadřuje dvě po sobě následující (nikoli paralelně probíhající) činnosti, jsou gerundivní tvary většinou dokonavé: **atėjus**, **pailgėjus**, **pavairavus**, **išsimaudžius**, **išstudijavus**.

Pro snadnější zapamatování můžeme si také říct, že tvar gerundia minulého času je stejný jako tvar femininního participia minulého času bez koncovky (podmínkou ovšem je, že umíme odvozovat dotyčné participium):

ėjusi → éjus-i → éjus
rašiusi → rašius-i → rašius
mylėjusi → mylėjus-i → mylėjus

Gerundium minulého času může mít také reflexivní tvary, přičemž pozice reflexivní částice zůstává zachována jako u výchozího slovesa:

džiaugėsi → *džiaugusis*; *nesidžiaugė* → *nesidžiaugus*
kėlėsi → *kėlusis*; *atsikėlė* → *atsikėlus*

Būtojo dažninio laiko padalyvis [gerundium frekventativu]:

kmen infinitivu + suffix -dav- + suffix -us + žádná koncovka

ei-ti →	ei- + -dav- + -us	→ eidavus
rašy-ti →	rašy + -dav- + -us	→ rašydavus
mylė-ti →	mylė- + dav- + -us	→ mylėdavus

Pro snadnější zapamatování můžeme si také říci, že tvar gerundia frekventativu odvodíme tak, že ke kmeni slovesného frekventativu přidáme -us:

eidav- + -us	→ eidavus
rašydav- + -us	→ rašydavus
mylėdav- + -us	→ mylėdavus

Žmonės žinojo jį kas sekamdienį *eidavus* į bažnyčią.
Monika prisiminė jį *rašydavus* jai laiškus.

Būsimojo laiko padalyvis [gerundium budoucího času]:

kmen infinitivu + suffix -si- + suffix -ant + žádná koncovka

ei-ti →	ei- + -si- + -ant	→ eisiant
rašy-ti →	rašy + -si- + -ant	→ rašysiant
mylė-ti →	mylė- + -si- + -ant	→ mylėsiant

Pro snadnější zapamatování můžeme si také říci, že tvar gerundia futura odvodíme tak, že ke kmeni slovesného futura přidáme -iant:

eis- + -iant	→ eisiant
rašys- + -iant	→ rašysiant
mylės- + -iant	→ mylėsiant

Žmonės žinojo jį kas sekamdienį *eisiant* į bažnyčią.
Monika tikėjosi jį *rašysiant* jai ilgus laiškus.